

na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody (ďalej len „smernica 2013/48/EU“) a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 47 ods. 1 charty v spojení s čl. 12 ods. 1 smernice 2013/48/EU a čl. 8 ods. 2 smernice 2012/13/EU o práve na informácie v trestnom konaní postupom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru v trestných konaniach vedených pod ČVS: PPZ-203/NKA-PZ-ZA-2018, ČVS: PPZ-147/NKA-ST4-2019 a ČVS: PPZ-56/NKA-ZA3-2019 a príkazom sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) vydaným v trestnej veci vedenej veci pod ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019.

2. Z obsahu sťažovateľmi podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ I“) a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ II“) sú obhajcami sťažovateľa [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľ III“), ktorý v aktuálnom čase vykonáva trest odňatia slobody v [REDAKOVANÉ] a ktorý bol od roku 2017 a je až do súčasnosti obhajovaný sťažovateľmi I a II na podklade plných mocí vo viacerých trestných veciach, ako napr. ČVS: PPZ-203/NKA-PZ-ZA-2018, ČVS: PPZ-101/NKA-FP-ST-2018, ČVS: PPZ-147/NKA-ST4-2019, ČVS: PPZ-325/NKA-ZA2-2019 a iných. Sťažovateľ III je od októbra 2018 z dôvodu výkonu trestu odňatia slobody umiestnený v [REDAKOVANÉ].

3. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti konštatovali, že podávajú ústavnú sťažnosť proti *«porušovateľovi Špecializovaný trestný súd, v dôsledku viacerých príkazov vydaných Sudcom pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica na použitie informačno-technických prostriedkov, predovšetkým podľa ustanovenia § 114 Tr.por. v trestnej veci vedenej pod ČVS:PPZ-1252/NKA-PK-ZA-2018 a neskôr po prečíslovaní pod ČVS:PPZ- 56/NKA-ZA3-2019“ a zároveň proti „porušovateľovi Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, konkrétne proti konaniu (zásahu) príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky (ďalej len „príslušník PZ“) zaradených v čase zásahu (rok 2018 a 2019) na Prezídium policajného zboru, Národná kriminálna agentúra, národná protikorupčná jednotka, expozitúra Západ (ďalej len „PPZ, NaKA, NpKJ, ZA“), ktorým prostredníctvom technického zariadenia umožňujúceho vyhotovovanie obrazovo-zvukových záznamov monitorovali predovšetkým obsah konzultácii advokátov vykonávajúcich obhajobu obvineného [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vo viacerých trestných veciach v poradnej miestnosti číslo 4 v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby [REDAKOVANÉ] v období cca. od decembra 2018 do júna 2019.».*

4. Dôvodom podania ústavnej sťažnosti, ktorej lehotu sťažovatelia odvodzujú od nahliadnutia do vyšetrovacieho spisu Úradu inšpekčnej služby a prevencie, odboru ochrany a prevencie, oddelenia Západ (ďalej len „úrad inšpekčnej služby“) ČVS: UIS-235/OPOZ-2022 26. mája 2023 sťažovateľom I, bolo monitorovanie komunikácie sťažovateľov I a II so sťažovateľom III počas ich porád ako s klientom, ktorého zastupovali ako obhajcovia v trestných veciach ČVS: PPZ-203/NKA-PZ-ZA-2018, ČVS: PPZ-101/NKA-FP-ST-2018, ČVS: PPZ-147/NKA-ST4-2019, ČVS: PPZ-325/NKA-ZA2-2019 a iných v miestnosti č. 4 Ústavu na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ]. K monitorovaniu komunikácie medzi sťažovateľmi počas doby poskytovania obhajoby malo dochádzať na podklade príkazu sudcu pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu na použitie informačno-technických prostriedkov vydaného podľa § 114 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v trestnej veci

vedenej pod ČVS: PPZ-1252/NKA-PK-ZA-2018 a neskôr po jej prečíslovaní pod ČVS: PPZ-56/NKA-ZA3-2019, ktorá bola iniciovaná samotným sťažovateľom III podaním trestného oznámenia. Teda „*skutkový základ pre postup vyšetrovateľa PZ, ktorým začal monitorovať konzultácie [REDAKOVANÉ] s jeho obhajcami bolo paradoxne trestné oznámenie [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] pre podozrenie z korupčného trestného činu, ktoré v novembri 2018 podal po porade s jeho obhajcami.*“.

5. Sťažovatelia I a II podali na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky trestné oznámenie vo vzťahu k okolnostiam namietaným aj v tejto ústavnej sťažnosti (kontextuálne zhrnutie podstaty veci je v bode 6 tohto odôvodnenia) pre podozrenie zo spáchania trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Trestného zákona, ktoré bolo odstúpené prostredníctvom Krajskej prokuratúry v Trnave na vybavenie úradu inšpekčnej služby. Vyšetrovateľ úradu inšpekčnej služby o podanom trestnom oznámení rozhodol uznesením ČVS: UIS-235/OPOZ-2022 z 22. júna 2023 tak, že ho podľa § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku odmietol, keďže nebol zistený dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Sťažovatelia napadli uznesenie vyšetrovateľa úradu inšpekčnej služby ČVS: UIS-235/OPOZ-2022 z 22. júna 2023 riadnym opravným prostriedkom, a to sťažnosťou podľa § 185 a nasl. Trestného poriadku, o ktorej v čase podanej ústavnej sťažnosti rozhoduje Krajská prokuratúra v Trnave, resp. príslušný prokurátor Krajskej prokuratúry v Trnave. Sťažovatelia zhodne konštatujú, že „*Do dňa podania aktuálnej ústavnej sťažnosti nebolo o sťažnosti proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia prokurátorom KP TT rozhodnuté a Sťažovateľom v I. a II. rade neboli ani sprístupnené príkazy Špecializovaného trestného súdu, ktorými bola nasadená séria ITP.*“.

6. Sťažovatelia sa pri podaní trestného oznámenia zaoberali otázkou legitimacy, resp. legitímneho cieľa, ktorý mal byť zákonným predpokladom vydania príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov podľa § 114 Trestného poriadku (aj vzhľadom na skutočnosť iniciovania konania samotným sťažovateľom III podaním trestného oznámenia), pričom vyvodili záver o podozrení z účelového navodenia nepravdivej skutkovej situácie umožňujúcej dosiahnutie skutočného, iného než legitímne sledovaného cieľa kompetentnými príslušníkmi Policajného zboru služobne zaradenými na jednotlivých participujúcich útvaroch Prezídia Policajného zboru, ako aj záver spočívajúci v absencii všetkých zákonom požadovaných obsahových náležitostí predmetného príkazu. Sťažovatelia teda okrem postupu pri realizácii príkazu podľa § 114 Trestného poriadku, keď „*zo všeobecne prijateľnej logiky... vyplýva, že ak Sťažovatelia v I., II. a III. rade neboli a ani fakticky nemohli byť podozrivými a súčasne sa domáhali umožnenia porady mimo miestnosti číslo 4, v ktorej sa obávali zásahu do dôvernosti vzájomnej porady, nemohol byť v prípade sledovania legitímneho cieľa pre príslušníkov PZ v spolupráci ZVJS problém umožniť im porady mimo miestnosti číslo 4, do ktorej umiestnili kameru sledujúcu ich vzájomné porady*“, nastolili aj otázku, „*či príkaz podľa § 114 Tr.por., ktorým bolo umožnené inštalovať kameru do poradnej miestnosti (resp. vyšetrovacej miestnosti číslo 4) v ÚVV [REDAKOVANÉ] obsahuje všetky predpísané zákonné náležitosti a požadované odôvodnenie.*“. V naznačených súvislostiach sa bude podľa názoru sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom potrebné „*zaoberať skutočnosťou, či v návrhu na vydanie príkazu podľa § 114 Tr.por. boli Sťažovatelia v I. až III. rade označení ako osoby, ktorých sa vyhotovovanie obrazovo-zvukových záznamov bude týkať, nakoľko z pohľadu fungovania tzv. kolíznej väzby, nebolo možné očakávať neobmedzený prístup tretích osôb k väzobne stíhanému*

obvinenému Sťažovateľovi v III. rade, pričom súčasne Sťažovatelia v I., II. a III. rade z dôvodu oznámenia potencionalnej korupčnej trestnej činnosti nemohli byť logicky podozriví. “.

7. Sťažovatelia poukázali aj na to, že nemôžu podrobnejšie rozvinúť svoje argumenty proti vydaniu príkazu sudcu pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu na použitie informačno-technických prostriedkov podľa § 114 Trestného poriadku, pretože im bol znemožnený prístup do príslušnej časti vyšetrovacieho spisu ČVS: PPZ 56/NKA-ZA3-2019 vrátane utajovaných príloh, a preto na účely doplnenia argumentácie v podanej ústavnej sťažnosti „*žiadajú zabezpečenie (i) vyšetrovacieho spisu vedeného pod ČVS:PPZ-1252/NKA-ZA- 2019, neskôr pod ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019 vrátane jeho utajovaných častí a súčasne aj (ii) súdneho spisu obsahujúceho príkazy na nasadenie ITP Sudcom pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica v trestnej veci vedenej pod ČVS:PPZ-1252/NKA-ZA-2019, neskôr pod ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019 a umožnenie nahliadnutia do spisu ihneď po ich zabezpečení Ústavným súdom.*“.

II.

Argumentácia sťažovateľov v širšom kontexte

8. Sťažovatelia v rámci namietaného porušenia základného práva na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 16 ods. 1 ústavy, čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a čl. 7 charty zvýraznili nasledujúce, podľa ich názoru nesporné skutkové a právne okolnosti svojej veci:

8.1. Sťažovatelia I a II vykonávali ako advokáti v období od novembra 2018 do júna 2019 obhajobu väzobne stíhaného obvineného sťažovateľa III vo viacerých trestných veciach, „*predovšetkým v trestnej veci (i) tzv. zmenky TV MARKÍZA, v ktorej v danom čase prebiehalo hlavné pojednávanie vedené pod sp.zn. PK- 1T/9/2019; (ii) v trestnej veci tzv. DPH Donovaly, v ktorej pod ČVS:PPZ-147/NKA-ST4-2019 prebiehalo prípravné konanie, ale tiež v trestnej veci poškodeného [REDAKOVANÉ] (iii) vedenej pod ČVS:PPZ-203/NKA-PZ-ZA-2018, v ktorej mu bolo dňa 08.03.2019 vznesené obvinenie“*, pričom sa „*intenzívne sťažovali na zásah do dôvernej komunikácie počas výkonu väzby v ÚVV [REDAKOVANÉ]*“.

8.2. Sťažovateľ III sa od júna 2018 nachádzal (až do nástupu výkonu trestu odňatia slobody) vo väzbe, počas ktorej bol v priebehu októbra 2018 premiestnený do Ústavu na výkon väzby [REDAKOVANÉ] a od decembra 2018 boli dôvody jeho väzby rozšírené aj o dôvod kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

8.3. Sťažovatelia zastávajú názor, podľa ktorého „*príslušníci PZ v trestnej veci vedenej pod ČVS:PPZ-1252/NKA-PK-ZA, neskôr pod ČVS:PPZ-56/NKA-ZA-3-2019... mali mať záujem o nasadenie série ITP s cieľom objasniť konkrétne podozrenie a získať dôkazy“* a na účely „*nasadenia ITP podal vyšetrovateľ PZ podnet prokurátorovi ÚŠP GP SR a na jeho základe prokurátor ÚŠP GP SR návrh na vydanie príkazu Špecializovanému trestnému súdu podľa § 114 Tr.por., ako aj ďalších príkazov v trestnej veci vedenej pod ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019, pričom návrh ako aj príkaz museli byť jednak odôvodnené (i) podozrením z konkrétnej trestnej činnosti, ale taktiež museli obsahovať (ii) údaje o osobách, ktorých sa vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov bude týkať“*. Sudca pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu príkaz na použitie informačno-technických prostriedkov podľa § 114 Trestného poriadku v trestnej veci vedenej pod ČVS: PPZ-56/NKA-ZA3-2019 aj skutočne vydal, tento však nebol sťažovateľom I a II sprístupnený aj napriek ich žiadostiam.

8.4. Zodpovední kompetentní příslušníci Policajného zboru služobne zaradení na Prezídium Policajného zboru po vydaní príkazu na použitie informačno-technických prostriedkov vydaného podľa § 114 Trestného poriadku „začali prostredníctvom technického zariadenia (kamery) umožňujúceho zaznamenávať obraz aj zvuk nasadeného v trestnej veci vedenej pod ČVS:PPZ-1252/NKA-PK-ZA-2018 a neskôr po prečíslovaní pod ČVS : PPZ-56/NKA-ZA3-2019 sledovať porady advokátov (Sťažovateľov v I. a II. rade) s ich klientom (Sťažovateľom v III. rade) vykonávané v iných trestných veciach počas jeho výkonu väzby v ÚVV [REDAKOVANÉ] počnúc decembrom 2018 a v priebehu roka 2019“.

8.5. Dôvodom na začatie trestného stíhania pod ČVS: PPZ-56/NKA-ZA3-2019 bolo práve trestné oznámenie sťažovateľa III, ktoré podal po porade so sťažovateľmi I a II, pričom použitie informačno-technických prostriedkov podľa § 114 Trestného poriadku neprineslo „žiadne zistenia a trestné konanie bolo prerušené“.

9. Podľa sťažovateľov spornou otázkou ostáva, „či príslušníci PZ zaradení na PPZ, NaKA, NpKJ, ZA nasadením ITP sledovali legitímny cieľ alebo naopak nepravdivo vytvorili situáciu, ktorá im umožňovala neoprávnený prístup k obsahu dôvernej komunikácie medzi klientom a advokátmi.“. Ďalšou spornou otázkou podľa sťažovateľov je, „či príkaz podľa § 114 Tr.por., ktorým bolo umožnené inštalovať kameru do poradnej miestnosti (resp. vyšetrovacej miestnosti číslo 4) v ÚVV [REDAKOVANÉ] obsahuje všetky predpísané zákonné náležitosti a požadované odôvodnenie.“. Podľa názoru sťažovateľov „Príslušníci PZ svoj postup formálne odôvodňujú skutočnosťou, že Sťažovateľovi v III. rade bol v novembri 2018 do väzby doručený list s ponukou korupčného konania, čo vyžadovalo nasadenie série ITP, keďže iným spôsobom sa trestná činnosť odhaliť nedala. V tejto súvislosti však opomínajú, že Sťažovatelia v I. až III. rade nemohli byť podozrivými, nakoľko [REDAKOVANÉ] po porade s obhajcami potencionálnu korupčnú trestnú činnosť oznámil, teda podal trestné oznámenie, čím prezentoval tak svoju vôľu ako aj vôľu jeho obhajcov trestný čin nespáchať.“. Taktiež zo všeobecne prijateľnej logiky vyplýva, že „ak Sťažovatelia v I., II. a III. rade neboli a ani fakticky nemohli byť podozrivými a súčasne sa domáhali umožnenia porady mimo miestnosti číslo 4, v ktorej sa obávali zásahu do dôvernosti vzájomnej porady, nemohol byť v prípade sledovania legitímneho cieľa pre príslušníkov PZ v spolupráci ZVJS problém umožniť im porady mimo miestnosti číslo 4, do ktorej umiestnili kameru sledujúcu ich vzájomné porady.“.

10. Vzhľadom na uvedené podľa sťažovateľov vzniká esenciálna otázka: „Ak Sťažovatelia neboli a ani nemohli byť podozrivými, tak ako mohol návrh na vydanie príkazu a samotný príkaz súdu podľa § 114 Tr.por. obsahovať údaje o ich osobách? Zároveň ak tieto údaje návrh neobsahoval, ako mohli príslušníci PZ zamlčať tak dôležitú skutočnosť, že sa vyhotovovanie obrazovo-zvukových záznamov bude týkať práve obvineného, jeho obhajcov a bude priamo zachytávať obsah ich vzájomnej porady, tj. dôvernú komunikáciu?“

11. V ďalšej časti podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľa čo najpodrobnejšie argumentujú k porušeniu práva na prípravu obhajoby, práva na ochranu dôvernej komunikácie a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. b) dohovoru a podľa čl. 13 dohovoru, ale tiež podľa čl. 47 ods. 1, čl. 48 ods. 2 charty v spojení s čl. 3 ods. 1, ods. 3 písm. a), čl. 4 a čl. 12 ods. 1 smernice 2013/48/EÚ, ako aj k porušeniu práva na prístup k dôkazom a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 7 ods. 2, čl. 8 ods. 2 smernice 2012/13/2021 a čl. 47 ods. 1 charty.

12. Spoločným menovateľom nimi predloženej argumentácie v celku je, že „vo vnútroštátnom právnom poriadku absentuje akákoľvek úprava zodpovedajúca povinnosti členského štátu Únie podľa čl. 47 ods. 1 Charty v spojení s čl. 12 ods. 1 Smernice 2013/48/EU zabezpečiť podozrivým alebo obvineným osobám účinné opravné prostriedky v prípadoch porušenia práv vyplývajúcich z tejto smernice.“.

13. Na podklade už uvedeného sťažovateľa ústavnému súdu navrhli, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Sťažovateľa v I. rade (██████████), Sťažovateľa v II. rade (██████████) a Sťažovateľa v III. rade (██████████) na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 8 ods. 1, 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj podľa čl. 7 Charty základných práv Európskej únie zásahom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, spočívajúcim v popísanom postupe príslušníkov PZ, zaradených na PPZ, NaKA, NpKJ, ZA v trestnej veci vedenej pod ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019, ako aj príkazom Sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu podľa § 114 Tr.por. vo veci ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019 porušené bolo.

2. Základné právo Sťažovateľa v III. rade (██████████) na prípravu obhajoby a na prístup k obhajcovi, ktoré zahŕňa právo na zachovanie dôvernosti vzájomnej komunikácie obvineného s obhajcom vo viacerých trestných veciach (bod 45.3), v ktorých bol v období od decembra 2018 do júna 2019 väzobne trestne stíhaný, podľa čl. 6 ods. 1, 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj čl. 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie v spojení s čl. 3 ods. 1, 3 písm. a); čl. 4 Smernice 2013/48/EÚ, vrátane porušenia princípu rovnosti pred zákonom a zákazu diskriminácie podľa čl. 20; 21 Charty základných práv Európskej únie zásahom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, spočívajúcim v popísanom postupe príslušníkov PZ, zaradených na PPZ, NaKA, NpKJ, ZA v trestnej veci vedenej pod ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019, ako aj príkazom Sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu podľa § 114 Tr.por. vo veci ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019 porušené bolo.

3. Základné právo Sťažovateľa v III. rade (██████████) na účinný opravný prostriedok podľa čl. 47 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie v spojení s čl. 12 ods. 1 Smernice 2013/48/EÚ, ako aj čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd domáhať sa nápravy v prípade porušenia čl. 3 ods. 1, 3 písm. a); čl. 4 Smernice 2013/48/EÚ v trestných veciach ČVS:PPZ-203/NKA-PZ-ZA-2018, ČVS:PPZ-147/NKA-ST4-2019, ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019 zo strany Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a v trestnej veci sp.zn. PK-IT/9/2019 zo strany Špecializovaného trestného súdu porušené bolo.

4. Základné právo Sťažovateľa v I. rade (██████████), Sťažovateľa v II. rade (██████████), Sťažovateľa v III. rade (██████████) na účinný opravný prostriedok podľa čl. 47 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie, čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 8 ods. 2 Smernice 2012/13/EÚ zásahom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, spočívajúcim v postupe príslušníka PZ, zaradeného na PPZ, NaKA, NpKJ, ZA, ktorým v trestnej veci vedenej pod ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019 neumožnil Sťažovateľom prístup k dôkazom existujúcim v trestnej veci vedenej pod ČVS:PPZ-56/NKA-ZA3-2019 porušené bolo.

5. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Sťažovateľovi v I. rade primerané finančné zadostučinenie vo výške 15.000,-Euro. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky sa spoločne a nerozdielne so Špecializovaným trestným súdom zaväzujú uhradiť priznané primerané finančné zadostučinenie na bankový účet Sťažovateľa do (slovom: dvoch) mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

6. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Sťažovateľovi v II. rade primeranú finančnú náhradu vo výške 15.000,-Euro. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky sa spoločne a nerozdielne so Špecializovaným trestným súdom zaväzujú uhradiť priznané primerané finančné zadostučinenie na bankový účet Sťažovateľa do 2 (slovom: dvoch) mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

7. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Sťažovateľovi v III. rade primeranú finančnú náhradu vo výške 15.000,-Euro. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky sa spoločne a nerozdielne so Špecializovaným trestným súdom zaväzujú uhradiť priznané primerané finančné zadostučinenie na bankový účet Sťažovateľa do 2 (slovom: dvoch) mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

8. Ústavný súd priznáva Sťažovateľovi v I., II. a III. rade náhradu trov konania, ktorú sú porušovatelia, tj. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky a Špecializovaný trestný súd povinní uhradiť spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu Sťažovateľa v I., II. a III. rade Mgr. Alexandry KOKAVCOVEJ do 2 (slovom: dvoch) mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatie na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných

práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

18. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

20. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

21. Je potrebné vychádzať z toho, že riešenie sťažovateľmi tvrdenej protiprávnosti (s až ústavnou relevanciou) má primárny aspekt v posúdení, či bol nimi atakovaný postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu označených ako porušovateľov základných práv (ďalej len „dotknuté orgány“) postupom *lege artis*, a to aj pri ústavnokonformnom výklade zákona, primárne Trestného poriadku (a konformnom aj iným vecne súvisiacim referenčným normám podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ak áno, nemohlo dôjsť k zásahu do žiadneho zo základných práv a slobôd, resp. taký zásah je zásahom legálnym a v tomto kontexte aj ústavným (ako chronicky judikuje ústavný súd). Ak nie, môže takým protiprávnym postupom dôjsť k zásahu do základných práv a slobôd (práv podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy) vo vopred neurčenom výpočte (v konaní pred ústavným súdom určenom ako predmet prieskumu vymedzený podaným návrhom), vždy však pôjde o zásah

viazaný na kritický nezákonný postup vo vzťahu k všetkým dotknutým, vecne súvisiacim (porušeným) právam. *Non lege artis* postup má také (možné) širokospektrálne účinky, definovateľné ako nedovolené konanie, teda príčina a takým konaním (v priamej príčinnej súvislosti) vyvolaný následok, ktorý je právne určený jedným alebo viacerými referenčnými normami (ustanoveniami ústavy alebo medzinárodnej zmluvy).

22. Popísaná protiprávnosť postupu dotknutých orgánov pri výkone ich pôsobnosti, ak je zistená, sa v inej, obsahovo sa prelínajúcej rovine môže prejaviť aj ako spáchanie trestného činu, resp. viacerých súčasne spáchaných zbíhajúcich sa trestných činov podľa Trestným zákonom definovaných chránených objektov (zväčša podraditeľných aj pod ústavné hodnoty). Ak však protiprávnosť postupu (v tomto prípade pri výkone právomoci verejného činiteľa) zistená nie je, spáchanie trestného činu neprichádza do úvahy, rovnako ako zásah do základných práv a slobôd zodpovedajúci čl. 127 ústavy. Ak taká protiprávnosť zistená je, je v nadväznosti na to vo vzťahu k rozhodovaniu v trestnom konaní (teda v tomto prípade o podanom trestnom oznámení) potrebné posúdiť aj ďalšie okolnosti relevantné vo vzťahu ku konkrétnej trestnoprávnej kvalifikácii a následne aj osobe, ktorá je podozrivá zo spáchania trestného činu. Trestná zodpovednosť ako dominantná sankčná metóda bude (ak sú splnené zákonné predpoklady na dotknuté procesné kroky) vyvedená v kvalifikačne relevantnom rozsahu, ktorý môže (ale nemusí) pokryť pri zohľadnení následku konania, ktoré má byť trestným činom, všetky zasiahnuté právom (na prvom mieste ústavou) chránené hodnoty.

23. V popísaných súvislostiach je teda primárne potrebné posúdiť napadnutý postup dotknutých orgánov vo vyriešení dilemy, či je zákonný alebo nezákonný. Ak je v takej situácii (obdobných situáciách) daná pôsobnosť aj iných orgánov verejnej moci, ústavný súd je až na konci kompetenčného reťazca ako *ultima ratio* prostriedok nápravy, čo je opäť vyslovované ústavným súdom takpovediac každodenne (princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu).

24. Nemožno teda opomenúť, že sťažovatelia I a II prednostne atakovali postup dotknutých orgánov trestným oznámením, toto konanie stále prebieha (nie je v čase podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, resp. jeho výsledok nie je atakovaný aktuálne posudzovanou ústavnou sťažnosťou). Sťažovatelia totiž (podľa povahy nimi podniknutého kroku v podobe trestného oznámenia) zastávajú názor, že ide o protiprávnosť majúcu (dokonca až) právnu povahu trestného činu, a teda štát na ňu má (v komplexe jej aspektov) reagovať tou najrepresívnejšou formou výkonu pôsobnosti svojich orgánov, ktorou je trestnoprávny postih. Primárnu dilemu popísanú v predchádzajúcom bode teda riešia orgány činné v trestnom konaní, v tomto prípade však v konaní vyvolanom trestným oznámením sťažovateľov (ide o posúdenie protiprávnosti postupu v už skôr vedenom trestnom v konaní, proti ktorému brojí ústavná sťažnosť). To vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o posudzovanej ústavnej sťažnosti, keďže by vyriešil bazálnu otázku A (či malo konanie dotknutých orgánov povahu *lege artis*), od odpovede na ktorú potom ako derivát (v nevyhnutnej podmienenosti) závisí odpoveď na otázku B, teda či taká protiprávnosť, ak bola zistená, je aj trestným činom (pričom ako už bolo uvedené, ak nebola zistená, platí nielen záver, že o trestný čin nejde, ale aj záver, že predmetný zákonný postup nevyvoláva ani iné právne konzekvencie). Ústavný súd by teda posudzoval základný predpoklad akýchkoľvek sankčných právnych účinkov vyvolaných konaním atakovaným v ústavnej sťažnosti pred orgánmi konajúcimi o trestnom oznámení a mohol by ju posúdiť odlišne (neposudzuje pritom konanie o trestnom oznámení a jeho výsledok).

25. Z toho vyplýva rozhodnutie ústavného súdu o odmietnutí ústavnej sťažnosti pre nedostatok právomoci na prerokovanie návrhu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Nie je prípustné v dôsledku možnej plurality právnych účinkov sťažovateľmi tvrdeného porušenia zákona pri výkone pôsobnosti dotknutých orgánov (protiprávnosť vo viacerých konzekvenciách, z ktorých len niektoré predpokladá ústavná sťažnosť) predradiť právomoc ústavného súdu pred právomoc orgánov činných v trestnom konaní ani ich nahradiť ústavným súdom takým výberom základných práv a slobôd označených v ústavnej sťažnosti (napríklad právo na súkromie) ako porušených, ktoré nemajú nevyhnutne trestnoprocesný aspekt (aký má typicky právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy). „V hre“ je totiž celý diapazón dotknutých práv v závislosti od vyriešenia prvotnej otázky v predchádzajúcom texte označenej ako dilema.

26. Ďalší možný postup sťažovateľov potom závisí od výsledku konania o ich trestnom oznámení. Nie je účelom tohto rozhodnutia modelovať možné kroky, pre objasnenie veci však možno uviesť, že ak neuspjú (už v základnej skôr naznačenej otázke legálneho postupu dotknutých orgánov alebo neuspjú len vo vzťahu k začatiu vedenia trestného stíhania, a to pri súčasnom konštatovaní porušenia zákona v konaní dotknutých orgánov), môžu naďalej prostriedkami právnej oponentúry presadzovať vo vzťahu k výsledku konania o ich trestnom oznámení názor o protiprávnosti konania dotknutých orgánov, ktorá je zároveň trestným činom, alebo na základe dosiahnutia konštatovania *non lege artis* postupu dotknutých orgánov, ktorý však nie je trestným činom, zvoliť cestu atakovania takého nesprávneho úradného postupu podľa zákona č. 514/2003 z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ak bude trestné stíhanie vedené, ďalší vývoj závisí od jeho výsledku (meritórneho rozhodnutia), a to vo viacerých alternatívach predznamenovaných aj skôr popísanými okolnosťami, čo platí vo vzťahu k všetkým ústavnou sťažnosťou označeným právam sťažovateľov I a II.

27. Pokiaľ ide o sťažovateľa III, samotná ústavná sťažnosť hovorí o zákonnom prostriedku nápravy vo vzťahu k jeho už právoplatne skončenej trestnej veci (to platí o všetkých jeho trestných veciach), ktorým je dovolanie [k tomu možno len v prvotnom ponímaní formovanom obsahom ústavnej sťažnosti uviesť, že súčasťou zákonnej úpravy je dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) alebo podľa povahy konkrétnych okolností písm. g) Trestného poriadku]. Z uvedeného rezultuje odmietnutie ústavnej sťažnosti ako neprípustnej podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pokiaľ sa však sťažovateľ III nedomnieva, že rozhodnutie v jeho trestnej veci bolo vo výsledku podstatne ovplyvnené ním namietaným postupom dotknutých orgánov (čo však nevyklučuje porušenie niektorých jeho práv), ústavný súd musí brať do úvahy, že podľa údajov uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovateľ III trestné oznámenie nepodal (sťažovatelia I a II ho podali vo svojom mene). Netýka sa ho teda moment oboznámenia sa so skutočnosťami považovanými ústavnou sťažnosťou za relevantné pri nahliadnutí do vyšetrovacieho spisu, ktorý (moment) sťažovatelia I a II (oznamovatelia trestného činu) považujú za určujúci vo vzťahu k lehote (včasnosti) podania ústavnej sťažnosti. O tvrdenom zásahu do jeho základných práv a slobôd mal sťažovateľ III podľa obsahu ústavnej sťažnosti nespochybniteľnú vedomosť už v čase námietok vznášaných ním a jeho obhajcami proti nutnosti konať ich vzájomné porady výlučne v predmetnej miestnosti počas výkonu väzobného stíhania sťažovateľa III (a tento moment nie je chronologicky posunutý jeho podozrením o spáchaní trestného činu, ktoré by vyústilo do podania trestného oznámenia). Uvedený časový údaj predurčuje mnohonásobné prekročenie dvojmesačnej lehoty podľa § 124 prvej a druhej vety zákona o ústavnom súde, z čoho potom

vo vzťahu k sťažovateľovi III vyplýva alternatívne rozhodnutie ústavného súdu o odmietnutí ústavnej sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

28. Možno len, nad rámec dôvodov odmietnutia ústavnej sťažnosti s univerzálnymi účinkami, k argumentácii ústavnej sťažnosti v hrubom náčrte poznamenať, že prostredníctvom konania o ústavnej sťažnosti nie je možné pre konkrétny prípad namietať nedostatky pri implementácii právne záväzných aktov Európskej únie, ktoré sa môžu týkať vo vzťahu k dotknutej implementačnej úprave ako preberanej smernice, tak aj charty (to sa netýka aspektu absencie eurokonformného výkladu predmetného právneho predpisu, ak je také riešenie aplikačne únosné).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu